

Zapojenie sociálnych partnerov EÚ do európskeho semestra: aktualizácia 2016

Úvod

Európsky semester je kľúčovou zložkou hospodárskeho riadenia v Európskej únii, ktorá je zameraná na koordináciu fiškálnych a hospodárskych politík členských štátov. Hoci úloha sociálnych partnerov v tomto procese nie je definovaná v európskych predpisoch o hospodárskom riadení, európske inštitúcie považujú sociálnych partnerov za kľúčové subjekty a vyzývajú k ich aktívnejšej účasti. Účasť sociálnych partnerov má zásadný význam pre posilnenie spolupatričnosti európskych politík a zaistenie zmysluplnej realizácie, čo je uvedené v hlavných usmerneniach politík zamestnanosti.

Politické súvislosti

Účasť národných sociálnych partnerov na európskom semestri sa vyvíjala postupne od jeho začiatku v roku 2010, pričom v posledných rokoch nastalo niekoľko zlepšení. Napriek tomu sa v prieskume ročného rastu 2015 zdôraznila potreba posilniť úlohu sociálnych partnerov v ekonomických záležitostiach na európskej i národnej úrovni. Na konferencii na vysokej úrovni s názvom Nový začiatok sociálneho dialógu, ktorú organizovala Európska komisia, bolo 5. marca 2015 oznámené, že správy jednotlivých krajín za rok 2015 budú zverejnené skôr, aby sociálni partneri a vlády mali viac času na prerokovanie národných programov reforiem (NRP).

V nadväznosti na odporúčania zo správy piatich predsedov vydané v júni 2015 navrhla Komisia v októbri toho istého roku, aby sa prepracoval proces európskeho semestra, čo by podnietilo lepšie zapojenie sociálnych partnerov do prípravy NRP. Medziodvetvoví európski sociálni partneri (ETUC, BUSINESSEUROPE, CEEP a UEAPME) prijali spoločné vyhlásenie v dňoch 26. – 27. januára 2016, v ktorom zdôraznili dôležitosť zapojenia sociálnych partnerov do európskej správy ekonomických záležitostí a európskeho semestra. Toto vyhlásenie bolo schválené 27. júna 2016 štvorstranným vyhlásením a podpísané aj Európskou komisiou a Radou Európskej únie.

Hlavné zistenia

Vo väčšine členských štátov prebieha zapojenie sociálnych partnerov do európskeho semestra relatívne hladkým spôsobom. V mnohých členských štátoch došlo k zlepšeniu postupov na zapojenie sociálnych partnerov. V kvalite a efektívnosti zapojenia sociálnych partnerov do európskeho semestra však pretrvávajú výrazné rozdiely s rôznymi výsledkami.

Celkovo možno povedať, že sociálni partneri nehlásili žiadne významné zmeny vo svojom zapojení do navrhovania a prijímania NRP v posledných dvoch cykloch európskeho semestra. Toto konštatovanie sa týka predovšetkým tých krajín, v ktorých bol tento proces neuspokojivý. Okrem toho ešte stále je potrebné zlepšenie rámcových podmienok zapojenia sociálnych partnerov do európskeho semestra, a to najmä v členských štátoch, kde to v súčasnosti chýbajú.

Zatiaľ čo sociálni partneri v niektorých krajinách hlásili určité zlepšenia v rôznych aspektoch procesu zapojenia, iní vyjadrili obavy, že sa v cykle v roku 2016 zhoršili. Dôvody uvádzané pre takéto negatívne hodnotenie sú nesúrodé a vyžadovali by si konkrétnejšie informácie. Navyše aj názory sociálnych partnerov v rámci jedného členského štátu sa od seba môžu líšiť.

V niektorých členských štátoch sociálni partneri považujú svoje zapojenie za informatívne, a nie poradné. Ak prebiehajú širšie konzultácie a existuje možnosť vyjadriť svoj názor a podeliť sa o písomné stanovisko, ohlasy svedčia skôr o tom, že vtedy neprebieha naozajstná výmena medzi sociálnymi partnermi a vládou. Väčšina sociálnych partnerov nepovažuje tento proces za skutočnú konzultáciu – na rozdiel od procesov, na ktorých sa môžu zúčastniť v rámci sociálneho dialógu na národnej úrovni.

Názory sociálnych partnerov nie sú dostatočne viditeľné

Počet príspevkov sociálnych partnerov formálne pripojených k záverečnému NRP sa od obdobia rokov 2011 – 2014 zvýšil. Tento zoznam je však stále príliš krátky a nie všetky postupy na dosiahnutie tohto cieľa prebiehajú podľa rovnako efektívneho modelu.

Väčšina sociálnych partnerov je presvedčená, že ich názory určitým spôsobom ovplyvňujú NRP aj keď iba v obmedzenej miere. Vnímanie dosiahnutia vplyvu sa dá interpretovať najrozličnejšími spôsobmi. Niektoré z nich sú zmiešané, pretože národné systémy vzťahov medzi sociálnymi partnermi a štruktúry a postupy sociálneho dialógu významne podmieňujú výsledky procesov.

Potreba komplexnejšieho zapojenia

Čas vyhradený na konzultácie so sociálnymi partnermi sa už v niektorých členských štátoch mierne predĺžil. Sociálni partneri však zdôrazňujú potrebu ešte dlhšieho časového okna, aby sa dokázali aktívnejšie zapojiť do európskeho semestra. Chcú, aby sa na diskusiu vymedzilo toľko času, koľko je možné, a požadujú tiež zapojenie do skoršieho štádia v cykle európskeho semestra.

Procesy v niektorých členských štátoch môžu zahŕňať sociálnych partnerov vo viacerých styčných bodoch európskeho semestra, čo znamená skoršiu účasť a rozvíjanie výmeny v rôznych fázach.

Aktívnejšia úloha Komisie

Hlavne vďaka vymenovaniu úradníkov pre európsky semester Európska komisia dnes hrá aktívnejšiu úlohu informovaním sociálnych partnerov a zainteresovaných strán o vývoji európskeho semestra.

Politické ukazovatele

- Na základe intenzívnejšieho zapojenia sociálnych partnerov, ktoré inicioval predseda Komisie Jean-Claud Juncker, a štvorstrannej dohody o novom začiatku sociálneho dialógu by užšia medziinštitucionálna koordinácia medzi národnými vládami, sociálnymi partnermi a Európskou komisiou mala prispieť k zlepšeniu efektivity európskeho semestra. Riadne zapojenie znamená zrozumiteľné skutočné diskusie a výmeny názorov. Nemal by to byť formálny byrokratický postup, ale skôr spôsob, ako spoločne vybudovať legitimitu, posilniť zapojenie sociálnych partnerov a dosiahnuť lepšie a cielenejšie reformy.

- Vytýčeným cieľom koordinácie politiky európskeho semestra má byť spolupatričnosť medzi všetkými zúčastnenými aktérmi. Tým zdôrazní trojstranný vzťah a koordinácia medzi hlavnými aktérmi. V tejto alternatíve by sa mali zohľadniť národné osobitosti v oblasti sociálneho dialógu a autonómia sociálnych partnerov.
- Zapojenie sociálnych partnerov môže ťažiť z princípu kompletného cyklu, ktorý je súčasťou samotnej podstaty európskeho semestra. Princíp ročného cyklu by mohol usmerňovať časovanie a fázu účasti sociálnych partnerov. Ak sa sociálni partneri budú cítiť viac zapojení do vývoja počas rôznych etáp procesu – a to nielen v priebehu jedného časového úseku preskúmania NRP – posilní to ich pocit spolupatričnosti.
- Transparentnosť a zodpovednosť môže napomôcť sociálnemu riadeniu celého procesu. Názory sociálnych partnerov prezentované počas konzultácie NRP by sa mali viac zviditeľniť zúčastneným stranám aj občanom.
- Detailnejšie a lepšie načasovanie celého procesu pomôže zvýšiť kvalitu celkového zapojenia sociálnych partnerov a zároveň zlepšiť transparentnosť a sociálne riadenie európskeho semestra.
- Rozširovanie zapojenia počas celého procesu posilní dôveru a lepšie pochopenie spoločných názorov a zároveň prispeje k budovaniu inštitucionálnej a technickej kapacity medzi tými organizáciami, v ktorých chýba.
- Aj keď zapojenie sociálnych partnerov má rešpektovať národné postupy, účinnosť procesu by pomohlo zlepšiť uplatňovanie uznávaných noriem pre informovanosť a konzultácie, ako sú definované v zákonníku práce EÚ.
- Zapojením sociálnych partnerov by sa určité témy mohli rozšíriť aj za hranice otázok týkajúcich sa výlučne zamestnanosti a sociálnych otázok, keďže ostatné politiky a reformy nie sú len úzko späté s nimi, ale tiež ich silne ovplyvňujú.

Ďalšie informácie

Správa *Involvement of the social partners in the European Semester (Úloha sociálnych partnerov EÚ v európskom semestri)* aktualizácia na rok 2016 je k dispozícii na adrese www.eurofound.europa.eu/publications.

Ďalšie informácie poskytne vedúci výskumu Ricardo Rodriguez Contreras na adrese rrc@eurofound.europa.eu.